

Orsaker till och effekter av arbetstidsförlängning

Två huvudfrågor

1. Hur förklara tendenser till längre arbetstid?
2. Vilka blir effekterna på produktion och sysselsättning?

REPORT ON THE EUROPEAN ECONOMY 2005

ECONOMIC OUTLOOK

CHAPTER 1

OUTSOURCING

CHAPTER 2

LONGER WORKING HOURS

CHAPTER 3

PENSIONS AND CHILDREN

CHAPTER 4

HOUSE PRICES IN EUROPE

CHAPTER 5

LARS CALMFORS (Vice Chairman)
University of Stockholm

GIANCARLO CORSETTI
European University Institute, Florence

SEPPO HONKAPOHJA (Chairman)
University of Cambridge

JOHN KAY
St. John's College, Oxford

WILLI LEIBFRITZ
OECD

GILLES SAINT-PAUL
Université des Sciences Sociales, Toulouse

HANS-WERNER SINN
ifo Institut and Universität München

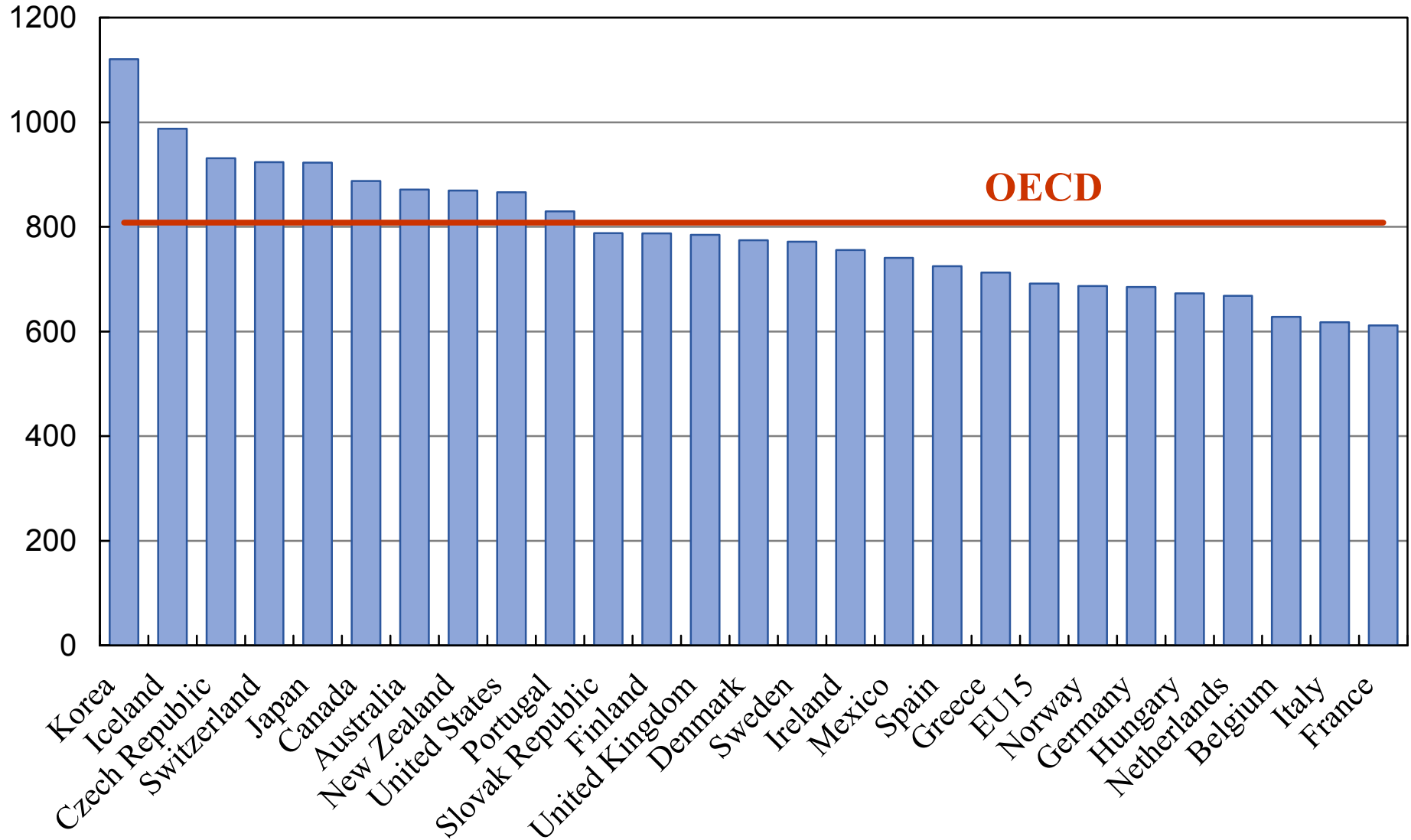
XAVIER VIVES
INSEAD

EEAG

EUROPEAN ECONOMIC
ADVISORY GROUP AT

CESifo

ANNUAL HOURS WORKED PER CAPITA 2002

Source: OECD (2004).

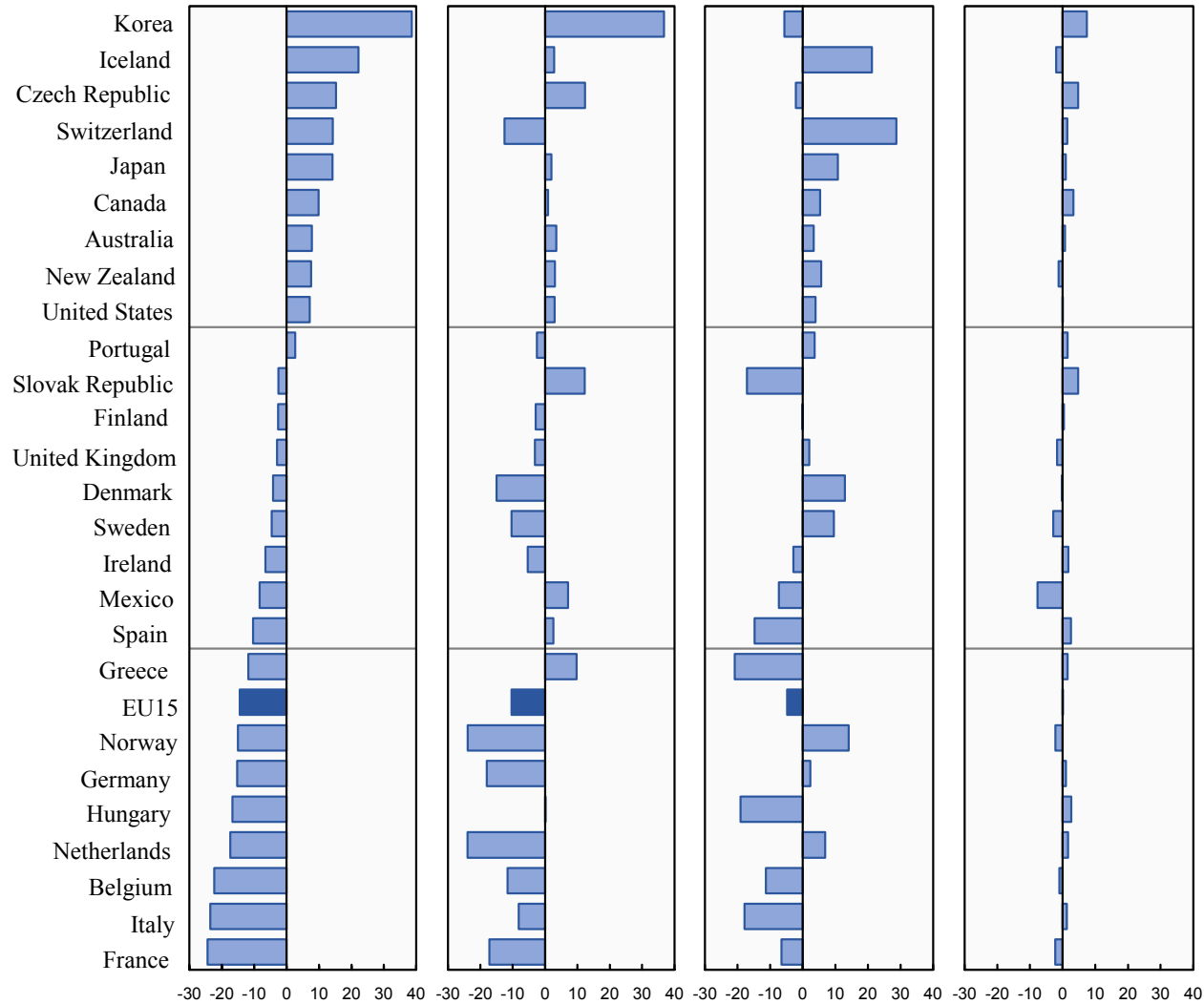
Dekomponering av skillnader i arbetade timmar per capita

1. Sysselsättningsgrad: sysselsättning i procent av befolkningen i arbetsför ålder
2. Arbetstid: arbetade timmar per sysselsatt
3. Demografi: arbetsför befolkning i procent av total befolkning

DECOMPOSITION OF DIFFERENCES IN HOURS WORKED PER CAPITA

Percentage point differences in hours worked per capita with respect to the OECD average in 2002¹⁾²⁾

Percentage difference with respect to OECD average hours per capita = Hours per worker effect + Employment rate effect³⁾ + Demographic effect⁴⁾

1) OECD averages are calculated as the population-weighted average for the countries shown for hours per capita and the demographic effects, employment average for hours per worker and working age population (15-64 years)-weighted average for the employment effect.
 2) Countries in descending order of the percentage difference from OECD average hours per capita.- 3) Based on the ratio of employment to working-age population (15-64 years).- 4) Based on ratio of working-age population (15-64 years) to total population.
 Source: OECD (2004).

Table 3.2**Standard working time for full-time workers according to collective agreements and/or legislation, 2003**

	Per year, average for the whole economy	Per week, average for the whole economy	Per week, metal working
US ^{a)}	1904	40.0	-
Estonia	1840	40.0	-
Hungary	1840	40.0	40.0
Latvia	1840	40.0	-
Poland	1840	40.0	-
Slovenia	1816	40.0	40.0
Japan ^{a)}	1803	39.2	-
Ireland	1802	39.0	39.0
EU-8	1801	39.6	-
(new EU states)			
Greece	1800	40.0	40.0
Malta	1776	40.0	-
Belgium	1748	38.0	38.0
Portugal	1748	39.0	40.0
Slovakia	1748	38.5	37.5
Germany (east)	1730	39.1	38.0
Spain	1729	38.6	38.5
Luxembourg	1728	39.0	39.0
Austria	1717	38.5	38.5
Cyprus	1710	38.0	38.0
EU-15	1700	38.1	37.9
UK	1693	37.2	37.3
Sweden	1676	38.8	40.0
Finland	1673	37.5	36.5
Italy	1672	38.0	39.1
Germany (west)	1648	37.4	35.0
Netherlands	1648	37.0	35.2
Denmark	1613	37.0	37.0
France	1568	35.0	35.0

Note: ^{a)} The figure refers to 2002.

Source: All countries except Japan and the US: *Working Time Developments* (2003), EIROOnline;

Japan and the US: *Deutschland in Zahlen* (2004), Institut der Wirtschaft, Cologne.

Varför tendenser till arbetstidsförlängning?

- Tidigare arbetstidsförkortningar har inte ökat sysselsättningen
  - fortsatt hög arbetslöshet
  - vetenskapliga studier
- Reaktion på den press nedåt på lönerna (i varje fall för lågutbildade) som **globaliseringen** innebär

Ökat konkurrenstryck

- Outsourcing av produktion av komponenter och insatsvaror till utländska producenter
- Outsourcing av produktion av komponenter och insatsvaror i egen regi till egna anläggningar utomlands
- Ökad konkurrens från utländsk färdigvaruproduktion
- Utflyttning av färdigvaruproduktion i egen regi

Arbetstidsförlängningar i Tyskland

- Längre arbetstid utan någon lönekomensation
- Längre arbetstid med partiell lönekomensation
- Gräns för övertidstillägg har flyttats uppåt
- Större flexibilitet i uttaget av arbetstid

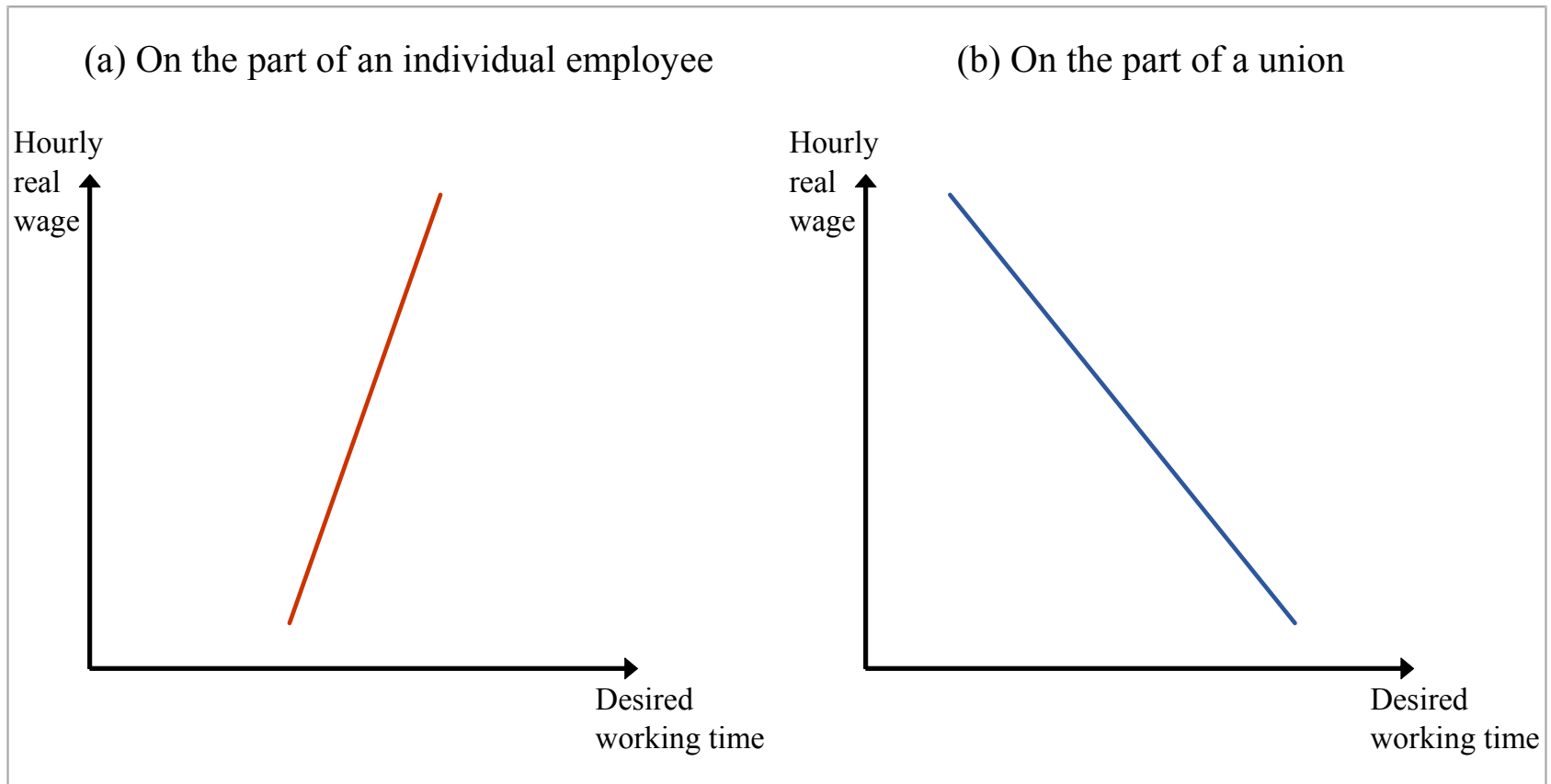
Metod sänka timlönekostnaderna

- Starkt motstånd mot att sänka både real- och nominallöner per anställd
- Mindre motstånd mot att sänka timlönerna genom längre arbetstid
- Betydande effekter:
  - ökning från 35 till 38 timmar i veckan sänker timlönen med 7,9 %
  - ökning från 35 till 40 timmar i veckan sänker timlönen med 12,5 %
- Logiskt med arbetstidsförlängningar på lokal nivå
  - lätt identifiera “vinnare”: de som annars skulle förlora jobbet på outsourcing
  - det är bara på företagsnivå som man kan avtala om sysselsättningsåtaganden från arbetsgivaren

Anpassning av arbetsutbudet till nödvändig timlöneinsparning

- Individernas arbetsutbudsbeslut
  - *substitutionseffekt* (önskad arbetstid minskar om timlönen sjunker)
  - *inkomsteffekt* (önskad arbetstid ökar om timlönen sjunker)
- Teoretiskt oklar nettoeffekt
- Enligt empirisk forskning dominerar substitutionseffekten

DESIRED WORKING TIME

Source: EEAG Group.

Bakåtlutande samband mellan önskad arbetstid och timlön för fackförening

- Starkare inkomsteffekt?
  - fackets främsta uppgift är att försvara medlemmarnas inkomster
- Alltid incitament för facket att hålla tillbaka arbetstiden i förhållande till marknaden utan kollektivavtal för att hålla uppe sysselsättningen
  - detta incitament försvagas med lägre timlön:
jobb blir mindre värda
- Man bör vänta sig att fackföreningar ska acceptera förlängd arbetstid när timlönerna pressas

Längre arbetstid också i andra länder?

- Liknande outsourcing-hot
- Konkurrenseffekter
  - Rüsselsheim/Trollhättan
- Psykologiska demonstrationseffekter
- Störst sannolikhet i länder med kortast arbetstid
- Debatt särskilt i Frankrike, Belgien, Nederländerna och Österrike

Effekter på produktion och sysselsättning

- Skilj mellan kort och lång sikt
- Kortsiktsanalys: hur påverkas produktion och sysselsättning av längre arbetstid till oförändrad lön?
- Långsiktsanalys: timlönen i hela ekonomin bestäms av internationella krav på kapitalavkastning
  - avgörande för sysselsättningen blir hur lönebildningen påverkas

Företag där det finns akuta hot om outsourcing

- Beslut om investeringar ska tas
  - exempel: Var ska man investera för att producera nya bilmodeller?
- Arbetstidsförlängning till oförändrad totallön självklart positiv för både produktion och sysselsättning

Andra företag

- Det totala antalet arbetstimmar bestäms av timlönen
  - lägre timlön innebär ökad efterfrågan på arbetstimmar
  - lönsamt öka produktion och sänka priser
- Oklar effekt på sysselsättningen
  - vid given timlön efterfrågas färre anställda personer
  - lägre timlön innebär att fler arbetstimmar efterfrågas

Den tyska debatten

- Vanligt argument: osannolikt att sysselsättningen ökar
- Positiv sysselsättningseffekt kräver att arbetskraftsefterfrågan är mycket känslig för variationer i timlönen
  - efterfrågeelasticiteten måste vara större än ett
  - skattade elasticiteter är mycket mindre

Missvisande argumentation

- Kapitalstockens utnyttjande ökar
- Längre arbetstid innebär ofta längre drifttid
- Samma effekt som av ökad *fysisk* kapitalstock
  - lönsamt med fler anställda, högre produktion och lägre priser när produktiviteten ökar
- Högre kapitalutnyttjande ökar sannolikheten för positiva sysselsättningseffekter redan på ett par års sikt

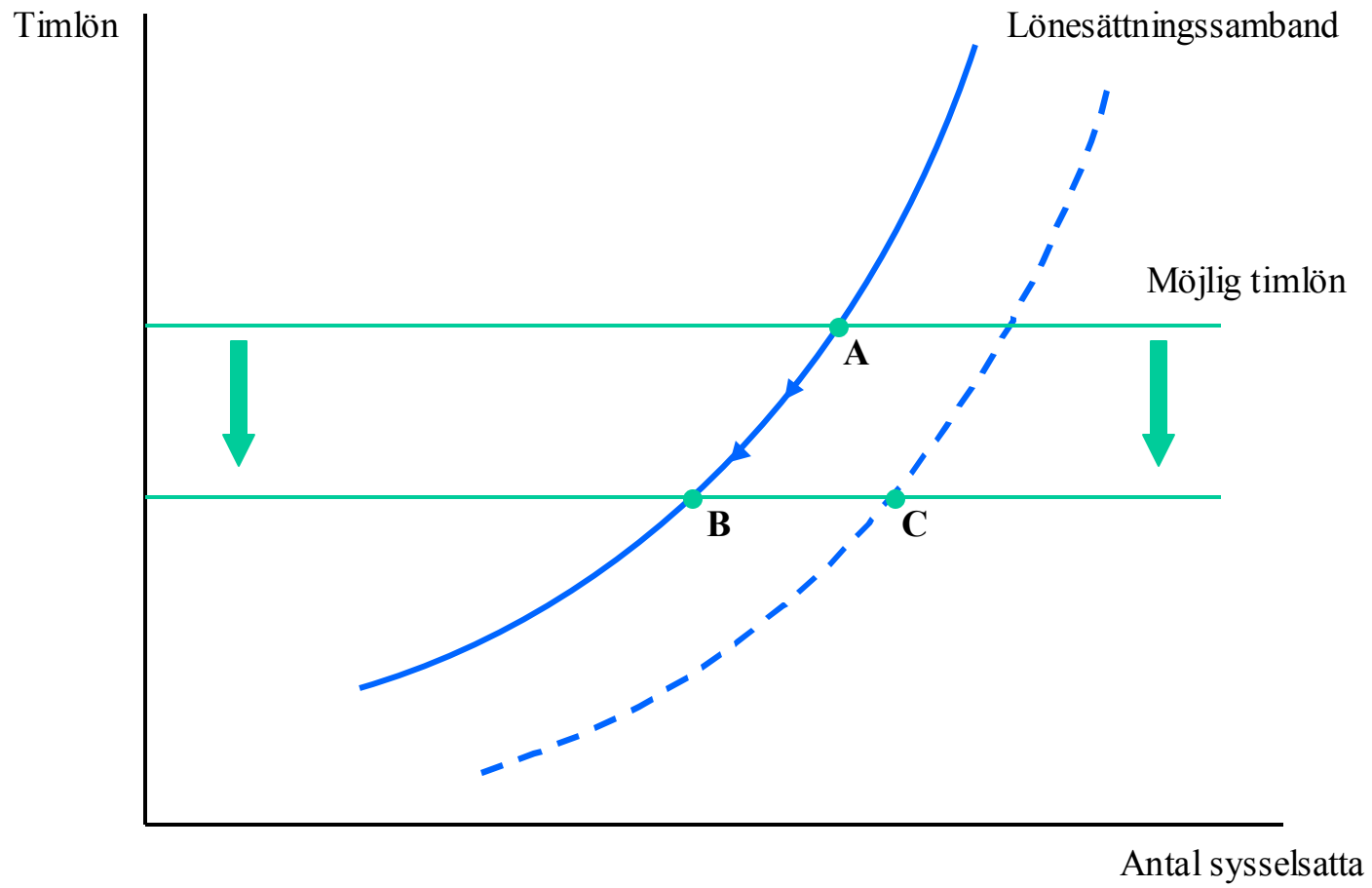
Ytterligare aspekter

- Längre arbetstid innebär att fasta kostnader per anställd slås ut på fler arbetstimmar
  - incitament ersätta övertid med fler anställda
- Incitament ersätta skiftarbete med fler anställda
- Längre arbetstid för anställda i bristyrken kan öka efterfrågan på annan arbetskraft

Produktion och sysselsättning på lång sikt

- Det internationella kapitalavkastningskravet bestämmer den *möjliga* timlönen i ekonomin
- lägre vinster än i omvärlden innebär att investeringarna görs utomlands
- Lönebildningens sätt att fungera bestämmer vilken sysselsättning som är förenlig med den *möjliga* timlönen

Reallön och sysselsättning på lång sikt

Hur påverkas lönebildningen av längre arbetstid?

- Teoretiskt oklart
- Mycket empirisk forskning om effekterna av kortare arbetstid
  - tidsseriestudier för enskilda länder
  - panelstudier (både tvärsnitts- och tidsserievariation)
- Samstämmiga resultat
  - kortare arbetstid tenderar att höja timlönerna
  - 1 % kortare arbetstid höjer timlönen med 1 %
  - längre arbetstid bör därför sänka timlönen

Är det bra eller dåligt med längre arbetstid?

- Min analys: orsaker till arbetstidsförlängning och konsekvenser för produktion och sysselsättning
- Också andra aspekter
  - värdering av fritid
  - risk för stress osv
- Finns det anledning ompröva tidigare avvägningar i ny situation?
  - globalisering och internationellt konkurrenstryck
  - demografin
  - starkare argument för längre arbetstid där den är jämförelsevis kort